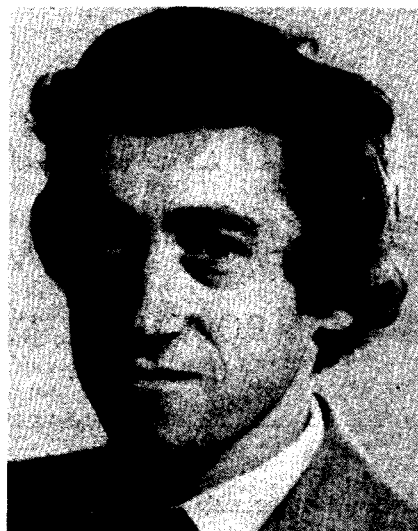

Aanbod-economen en neo-keynesianen

Het contrast tussen Amerika en Europa op het werkgelegenheidsfront is groot. Miljoenen nieuwe jobs worden in Amerika door particuliere ondernemingen geschaapen, terwijl in Europa sinds jaren de werkgelegenheid in de particuliere sector afneemt. Dit frappante verschil spreekt tot de verbeelding van economen en beleidsmensen. (De elektronische media in België houden dit verschijnsel weliswaar zoveel mogelijk in de doofpot; uit het Amerika van Reagan kan niets goeds komen.) Vele theorieën worden nu ontwikkeld om dit fenomeen te verklaren. Ik wil hier twee van deze verklaringen bespreken. De eerste die nu de „conventional wisdom” aan het worden is, kan men de aanbod-economische verklaring noemen. De tweede doet beroep op het keynesiaanse paradigma en is, op dit ogenblik tenminste, bij de economen in de verdrukking geraakt.

De aanbod-economische verklaring van het grote verschil in de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt tussen Amerika en Europa vindt nu niet alleen aanhangers bij een grote groep economen, maar wordt ook door de meeste internationale instellingen verkondigd. De essentie van deze verklaring is wijd en zijd bekend: het gebrek aan werkgelegenheidsgroei in Europa heeft te maken met een gebrek aan flexibiliteit van de arbeidsmarkt in de meeste Europese landen. Deze gebrekkige flexibiliteit wordt zelf veroorzaakt door overdreven sociale reglementering (o.a. minimumlonen, kostbare afvloeiingsregelingen), een hoge belastingdruk op het arbeidsinkomen en een sociale-zekerheidssysteem dat de arbeidsmobiliteit ontmoedigt. Deze factoren zorgen ervoor dat particuliere ondernemingen in Europa, zelfs bij een opleving van de economische activiteit, het werven van extra personeel schuwen. In het jargon van deze denkrichting heet het dat de „natuurlijke” werkloosheid in Europa sterk is toegenomen.

In deze aanbod-economische visie kan vraagstimulering weinig of geen soelaas bieden. Integendeel, een dergelijke politiek zal vlug ontsporen en tot hernieuwde inflatie leiden. Daarenboven zal ze het gewicht van de overheidssector nog verder vergro-

ten en op die manier de lange-termijnproblemen van Europa verscherpen. Volgens de aanbod-economen is het huidige probleem in Europa geen probleem van onvoldoende vraag. Het kernprobleem bestaat erin hoe de lange-termijngroei mogelijkheden kunnen worden verbeterd en hoe het bieden van werkgelegenheid weer een winstgevende activiteit kan worden.

Totaal in tegenspraak met de voorgaande analyse staan de neo-keynesiaanse economen. Deze visie werd onlangs nog in de actualiteit gebracht naar aanleiding van het rapport van Layard, Basevi, Buiters en Dornbusch aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen. De kernidee hier is dat sinds 1980-1981 het budgettaire beleid van de Europese landen, en vooral van het Verenigd Koninkrijk en de Bondsrepubliek, te restrictief is geweest. Het beleid van deze twee landen heeft daarenboven andere landen verplicht een zelfde deflatoire politiek te voeren. Het gevolg was een deflatoire spiraal in Europa en een dramatische stijging van de werkloosheid. Precies het omgekeerde gebeurde in de Verenigde Staten, waar een keynesiaanse vraagpolitiek van het zuiverste type werd gevoerd, met het gevolg dat dit land een van de snelste heroplevingen heeft gekend van de naoorlogse periode. In deze analyse is de conclusie duidelijk: de Europese landen moeten een gezamenlijke politiek van vraagstimulering voeren.

Hoewel deze twee visies tot tegengestelde beleidsadviezen leiden, moet er toch de nadruk op worden gelegd dat de neo-keynesiaanse visie beïnvloed is geweest door de nieuwe concepten van de aanbod-economen. Zo wordt door de bovenvermelde auteurs aangenomen dat de „natuurlijke werkloosheidsgraad” in Europa sterk gestegen is en nu wel rond de 7,5% ligt. Wat een budgettaire expansie in Europa dan moet doen is de werkloosheid van het huidige niveau van 10,5% terugbrengen tot het „natuurlijke” niveau van 7,5%. Verder terugdringen van de werkloosheid onder dit structurele niveau zou ook in deze keynesiaanse visie inflatoir werken, en wordt van de hand gewezen.

Beide kampen in dit debat aarzelen niet

om de tegenstander met diens eigen argumenten te bekogelen. Zo, bij voorbeeld, hebben de neo-keynesianen een uitermate spitsvondig argument ontwikkeld dat geen enkele aanbod-econoom ongevoelig zal laten: de langdurige vraaguitval in Europa houdt grote aantallen mensen werkloos, en dit reeds sinds verscheidene jaren. Dit kan niet anders dan het menselijk kapitaal door jaren opleiding opgebouwd, af te breken. Het voortduren van deze situatie maakt dan van deze conjuncturele werklozen op den duur structurele werklozen. Dus een deflatoire politiek lijdt, in deze visie op den duur tot een toename van de „natuurlijke” werkloosheid.

Ondanks deze soms hevige strijd staan de twee scholen dichter bij elkaar dan de protagonisten laten blijken. Het debat tussen de twee scholen lijkt zich immers te concentreren rond het probleem van de omvang van de „natuurlijke” werkloosheid. Indien toonaangevende neo-keynesianen nu aanvaarden dat deze laatste in Europa 7,5% bedraagt, dan ziet het er naar uit dat deze keynesianen niet zo heel ver meer verwijderd zijn van de extreme „supply siders” voor wie de waargenomen (10,5%) en de natuurlijke werkloosheid samenvallen. Het verschil tussen beide scholen daalt dan tot een nogal prozaïsche drie percent. Met nog wat geduld, en wie weet nog enkele jaren crisis, kan deze drie percent, die reeds zoveel inkt heeft doen vloeien, worden overbrugd.

De Grauwe